

Міністерство культури
Харківська державна академія дизайну і мистецтв
Факультет «Аудіовізуальне мистецтво та медіатехнології»
Кафедра «Фотомистецтво та візуальні практики»

Пояснювальна записка

до дипломної роботи

бакалавра:

«Текстури природи»

Виконала студентка 4 курсу

спеціальності 021

«Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»

ОПП «Фотомистецтво та візуальні практики»

Лозко І.А.

Керівник, доктор філософії з культурології Мусієнко О.В.

Харків 2026

Харківська академія дизайну та мистецтв
Факультет « Аудіовізуальне мистецтво та медіатехнології »
Кафедра « Фотомистецтво та візуальні практики » / денна форма навчання
Освітньо кваліфікаційний рівень « Бакалавр »
Напрямок підготовки 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»

Затверджую

Завідувач кафедри візуальних практик

Свинаренко М.С.

27 листопада 2025 року

ЗАВДАННЯ

НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЄКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТУ

Лозко Ірина Андріївна

1.Тема проєкту художнє дослідження текстур природнього середовища у фотографії, фотосерія під назвою «Текстури природи»

Керівник проєкту (роботи) Мусієнко О.В.

Затверджені наказом вищого навчального закладу від «27» листопада 2025 року

2. Строк подання студентом проєкту (роботи) травень 2026

3. Вихідні дані до проєкту (роботи): Зібраний підготовчий матеріал під час переддипломної практики

4. Зміст розрахунково – пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

- Обґрунтування актуальності теми
- Збір інформації та систематизація підготовчих матеріалів
- Аналіз аналогів
- Розробка авторської концепції рішення теми
- Композиційний пошук образотворчих засобів втілення задуму
- Технологічні та графічні засоби виконання оригіналів
- Висновки

- Список літератури

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

---

6. Консультанти розділів проєкту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис Завдання видав	Дата Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання ____ вересень 2025 _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ ЗП	Назва етапів дипломного проєкту	Строк виконання етапів проєкту (роботи)	Примітка
1	Затвердження теми дипломної роботи	Листопад	
2	Аналіз аналогів	Грудень	
3	Розробка авторської концепції, рішення теми	Січень	
4	Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму	Лютий	
5	Затвердження ескізів та рішення теми	Лютий	
6	Систематизація інформації до пояснювальної записки	Березень	
7	Виконання оригіналів дипломної роботи	Квітень	
8	Оформлення пояснювальної записки та дипломної роботи	Травень	
9	Захист дипломної роботи	Червень	

Студент _____ Лозко І.А.

Керівник проєкту _____ МУСІЄНКО О.В.

Зміст

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ І.....	8
ТЕОРЕТИЧНІ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ АВТОРСЬКОГО ВІЗУАЛЬНОГО ПРОЄКТУ.....	8
1.1 Обґрунтування вибору жанру та формату аудіо-візуального твору.....	8
1.2 Тема та ідея дипломного проєкту.....	9
1.3 Конфлікт як смислотворчий елемент авторського твору.....	10
1.4 Концепція та художній задум проєкту.....	11
1.5 Аналіз сучасних аудіо-візуальних творів-аналогів.....	12
1.6 Візуальна мова, стилістика та образна система проєкту.....	13
РОЗДІЛ ІІ.....	15
ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПІДГОТОВЧИЙ ЕТАП РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ.....	15
2.1 Збір та систематизація візуального й теоретичного матеріалу.....	15
2.2 Розробка цільової аудиторії та визначення призначення авторського аудіо- візуального твору.....	17
2.3. Соціокультурний контекст проєкту.....	18
2.4. Сценарна структура (або візуальний наратив) проєкту.....	19
2.5. Художні та технічні засоби виразності.....	20
РОЗДІЛ ІІІ. ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ АВТОРСЬКОГО ВІЗУАЛЬНОГО ПРОЄКТУ.....	22
3.1. Апробація технічного обладнання та засобів, передбачених для реалізації проєкту.....	22
3.2. Експлікація як технологічна схема реалізації зображально-монтажної композиції твору.....	23
3.3. Композиційне та проєктне рішення авторського аудіо-візуального твору..	25
3.4. Монтажні та постпродакшн-рішення.....	26
3.5 Кошторис реалізації авторського аудіо-візуального проєкту.....	27
3.6. Опис готового результату та його презентаційна форма.....	27
Висновки.....	29
Список використаної літератури.....	31
Додаток А.....	32

ВСТУП

У сучасному візуальному просторі фотографія є не лише засобом фіксації реальності, а й способом художнього осмислення навколишнього середовища. Особливого значення набуває здатність фотографії звертати увагу на деталі, які часто залишаються непомітними у повсякденності. Природне середовище містить велику кількість складних форм, ліній і текстур, що формують його унікальну естетику та можуть виступати самостійним об'єктом художнього дослідження.

Актуальність теми дипломного проекту полягає у зростанні інтересу до мінімалістичної та концептуальної фотографії. В дипломному проекті основна увага приділяється не масштабному пейзажу, а деталям природних форм, їхній фактурі, ритму та взаємодії зі світлом. У контексті сучасної культури швидкого споживання візуальної інформації художня фотографія, яка фокусується на природних текстурах дозволяє зупинити увагу глядача на малопомітних природних елементах, створюючи простір для споглядання та переосмислення звичних образів.

Проблематика дослідження полягає у пошуку художніх і технічних засобів, які дають змогу передати текстурність і графічність природного середовища засобами фотографії. Важливим аспектом є дослідження ролі світла, композиції та кольорової палітри у формуванні візуального образу й емоційної атмосфери серії.

Метою дипломного проекту є художнє дослідження текстур природного середовища у фотографії та створення авторської фотосерії, заснованої на спостереженні за природними формами, світлом і деталями.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- ~ дослідити особливості художньої фотографії природного середовища;

- ~ Проаналізувати фотографічні проєкти, пов'язані з природною тематикою;
- ~ визначити роль світла та композиції у передачі текстур;
- ~ розробити концепцію авторської фотосерії;
- ~ підібрати художні та технічні засоби реалізації проєкту;
- ~ створити серію фотографій, об'єднаних єдиною стилістикою та ідеєю.

Об'єктом дослідження є художня фотографія природного середовища. Предметом дослідження виступають способи передачі текстур, форм і світлових характеристик природи у фотографічному зображенні.

Методологія дослідження базується на візуальному аналізі, спостереженні, художньо-композиційному методі, аналізі фотографічних аналогів і практичному фотографічному експерименті. У процесі роботи використовувалися методи пошуку композиційного рішення, дослідження природного освітлення та експериментування з кольоровою гамою й фактурою зображення.

Практичне значення дипломного проєкту полягає у можливості використання результатів дослідження у сфері художньої фотографії, виставкової діяльності, візуальних мистецтв і навчальних практик. Новизна проєкту полягає в акцентуванні уваги на текстурності та графічності природного середовища через мінімалістичну фотографічну мову, побудовану на взаємодії світла, форми та природних деталей.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНІ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ АВТОРСЬКОГО ВІЗУАЛЬНОГО ПРОЄКТУ

1.1 Обґрунтування вибору жанру та формату аудіо-візуального твору

Для реалізації дипломного проєкту було обрано жанр художньої фотографії, оскільки саме цей напрям дозволяє не лише фіксувати об'єкти навколишнього середовища, а й передавати їхній емоційний, естетичний і образний зміст. Художня фотографія надає можливість працювати з композицією, світлом, кольором і текстурою як із повноцінними засобами виразності, формуючи авторську стилістику та створюючи цілісний візуальний образ.

Тема дипломного проєкту «Художнє дослідження текстур природного середовища у фотографії» потребує особливої уваги до деталей, структури природних форм і взаємодії світла з поверхнею об'єктів. Тому було обрано формат авторської фотосерії, у межах якої окремі фотографії об'єднані спільною концепцією, стилістикою та художнім задумом. Цей формат дозволяє поступово розкрити тему через різні природні стани, текстури та композиційні рішення, створюючи єдиний візуальний наратив.

Важливим аспектом проєкту стало поєднання художньої та дослідницької функції фотографії. У цій роботі природні об'єкти розглядаються не як деталі традиційного пейзажу, а як самостійні композиційні елементи, які мають власну ритміку, графічність і текстурність. Через використання наближених ракурсів, мінімалістичної композиції та акценту на деталях увага глядача концентрується на природних текстурах.

Також вибір жанру художньої фотографії пов'язаний із можливістю емоційного впливу на глядача. Через текстури, ритм ліній, природне світло та

контраст фотографії створюють спокійний, споглядальний настрій і пропонують уважніше подивитися на природне середовище та його малопомітні елементи.

Отже, вибір жанру художньої фотографії та формату авторської фотосерії є доцільним і повністю відповідає темі та концепції дипломного проєкту. Обрані художні засоби дозволили створити цілісний візуальний твір, спрямований на дослідження текстур, форм і світлових особливостей природного середовища.

1.2 Тема та ідея дипломного проєкту

Тема дипломного проєкту пов'язана з художнім дослідженням природного середовища через фотографічне зображення його текстурних і структурних особливостей. У центрі уваги перебувають природні елементи, які зазвичай не сприймаються як окремий візуальний образ: сухі рослини, переплетення гілок, поверхня кори, тонкі стебла, дрібні суцвіття та відображення у воді. Саме ці деталі стали основою для створення серії фотографій.

Ідея проєкту полягає у підкресленні естетичної складової унікальних природних форм через уважне спостереження та ізоляцію окремих елементів середовища. Фотографії побудовані таким чином, щоб змінити звичний спосіб сприйняття природи, коли масштабні пейзажі замінюються фрагментами, а головний акцент переноситься на форми, лінії, силуети і фактуру.

Окрему увагу приділено станам природи у різні сезони та погодні умови. Деякі кадри передає холодну стриманість зимової пори, а деякі витонченість весняного періоду. Поєднання таких образів дозволяє показати природне середовище як мінливий механізм, у якому текстура й форма постійно змінюються під впливом погодних умов, зміни пори року і т.д.

Авторська ідея проєкту також пов'язана з прагненням передати деяку ізольованість від довкілля, що дозволяє глядачу зосередити фокус уваги на конкретних деталях. Через мінімалістичну подачу фотографії зосереджують увагу на дрібних деталях, які в повсякденному житті часто залишаються поза увагою. Таким чином, фотосерія виступає не лише художнім зображенням

природи, а й способом її уважного візуального спостереження та переосмислення.

1.3 Конфлікт як смислотворчий елемент авторського твору

У дипломному проєкті конфлікт представлений не через сюжетну дію чи взаємодію персонажів, а через візуальні протиставлення, які формують емоційний і смисловий зміст фотосерії. Основою авторського твору стали контрасти між різними станами природного середовища, формами та текстурами.

Одним із головних конфліктів проєкту є протиставлення тендітності та сили природних форм. Тонкі сухі рослини, легкі суцвіття й тендітні гілки поєднуються з масивними стовбурами дерев, грубою текстурою кори або щільним переплетенням гілок. Таке поєднання створює внутрішню напругу в кадрі та підкреслює різноманітність природного середовища.

Важливим смислотворчим елементом також є контраст між хаотичністю та ритмом. У деяких фотографіях природні форми утворюють складні, абстрактні структури, побудовані на переплетенні ліній і нерівномірному розташуванні об'єктів. Водночас повторюваність деталей і силуетів передає відчуття гармонії та впорядкованості.

Окремий конфлікт виникає через взаємодію світла й темряви. Темні силуети гілок, дерев або рослин контрастують зі світлим небом чи розмитим фоном, завдяки чому природні форми набувають виразності та графічності. Це протиставлення підсилює увагу до структури об'єктів і створює емоційний баланс між легкістю та напругою.

У фотосерії також простежується конфлікт між живим і неживим, природним і штучним. Деякі кадри поєднують в собі тонкі стебла рослин з бетонними або цегляними поверхнями, що підкреслює відмінність між органічною пластикою природи та жорсткою геометрією урбаністичного середовища.[12] Через це природні елементи сприймаються як більш вразливі, але водночас більш живі й пластичні.

Смислове значення конфлікту у проєкті полягає не у створенні драматичної дії, а у формуванні візуального діалогу між протилежними характеристиками природного середовища. Саме через ці контрасти фотосерія розкриває складність, мінливість і різноманітність природи, що робить окремі текстури і форми об'єктами, здатними нести емоційний і художній зміст.

1.4 Концепція та художній задум проєкту

Авторська концепція дипломного проєкту ґрунтується на художньому дослідженні текстур, форм і світлових особливостей природного середовища засобами фотографії. Основною ідеєю проєкту стало прагнення звернути увагу на малопомітні деталі природи та показати їхню естетичну цінність через мінімалістичну візуальну мову. У центрі дослідження перебувають природні елементи, такі як гілки дерев, сухі трави, суцвіття, листя, які у кадрі складаються у неповторну унікальну композицію.

Концепція проєкту базується на сприйнятті природи не як масштабного пейзажу, а як простору, який сповнений різноманітних текстур і графічних форм.

Для реалізації авторського задуму було обрано мінімалістичний підхід до побудови композиції. На деяких фотографіях значна частина кадру залишається вільною від зайвих деталей, що дозволяє акцентувати увагу на текстурі, силуеті та формі природних об'єктів. Використання негативного простору, м'якого розсіяного світла та приглушеної кольорової палітри сприяє створенню відчуття відокремленості, спокою і дозволяє зосередитись на деталях.

Важливим аспектом концепції стало поєднання об'єктів у різних станах природи, таких як сухі зимові рослини, оголені гілки, весняне цвітіння, поверхня води. Таке поєднання дозволяє показати природу як середовище постійних змін і трансформацій. У межах фотосерії природні елементи розглядаються як самостійні художні образи.

Окрему роль у формуванні авторської концепції відіграє контраст між природними формами та навколишнім простором. У деяких фотографіях простежується взаємодія живої природи з урбаністичними елементами — бетоном, цегляними поверхнями.[12] Такий контраст підсилює увагу до природної фактури та акцентує її органічність у порівнянні з жорсткими штучними формами.

Художній задум спрямований на те, щоб продемонструвати естетику і красу природніх текстур і залучити глядача до дослідження та споглядання.

1.5 Аналіз сучасних аудіо-візуальних творів-аналогів

У процесі створення дипломного проєкту було проаналізовано роботи фотографів, які досліджують природне середовище через форму, текстуру, світло та мінімалістичну композицію. Аналіз візуальних аналогів дозволив визначити художні та технічні засоби, що використовуються у сучасній художній фотографії для передачі природних структур і створення емоційної атмосфери.

Одним із важливих референсів стали роботи Карла Блоссфельдта, який досліджував рослинні форми через детальне фотографічне зображення. У своїх роботах фотограф акцентував увагу на структурі рослин, їхній симетрії та текстурі. Його творчість демонструє можливість сприйняття природних елементів як самостійних графічних форм.[5] Для дипломного проєкту цей підхід став важливим у контексті уваги до деталей і текстур природного середовища.

Також було проаналізовано творчість Едварда Уестона, який працював із природними об'єктами, використовуючи виразну композицію та акцент на фактурі. У його фотографіях природні форми набувають пластичності та скульптурності завдяки роботі зі світлом і контрастом.[3][4] Особливий вплив на проєкт мав його підхід до побудови композиції та виділення форми через мінімалістичне середовище кадру.

Важливим прикладом сучасної мінімалістичної фотографії стали роботи Майкла Кенна. У його творчості природа подається через стриману кольорову гаму, простір і ритм композиції. Значна увага приділяється атмосферності кадру, тиші та взаємодії об'єктів із навколишнім середовищем.[6] Подібний підхід до використання негативного простору та мінімалістичної композиції був застосований і в дипломному проєкті.

Також було досліджено роботи Масао Ямамото, творчість якого вирізняється делікатною візуальною мовою, м'якими тональностями та увагою до деталей природи. У його фотографіях важливу роль відіграє емоційний стан зображення.[7][8] Цей підхід вплинув на формування емоційного характеру авторської фотосерії.

У результаті аналізу аналогів було визначено основні принципи, які стали основою авторського проєкту: мінімалістична композиція, акцент на текстурі й формі, використання природного світла та стримана кольорова палітра. При цьому дипломний проєкт має власну візуальну стилістику.

1.6 Візуальна мова, стилістика та образна система проєкту

Візуальна мова дипломного проєкту сформована через дослідження природних форм і текстур за допомогою мінімалістичних художніх засобів. Основу фотографічної серії складає увага до деталей природного середовища, їхньої структури, ритму та взаємодії з простором кадру. Через композицію, світло та колір фотографії передають не лише зовнішній вигляд об'єктів, а й їхній емоційний характер.

Стилістика проєкту побудована на стриманості та візуальній простоті. У фотографіях переважають світлі фони, м'які тональні переходи та приглушена кольорова палітра. Таке рішення дозволяє зосередити увагу на текстурі природних елементів і підкреслити їхню форму без надлишку візуальної інформації. Відсутність яскравих кольорових акцентів сприяє створенню цілісної атмосфери серії та об'єднує фотографії в єдиний художній стиль.

Важливим компонентом візуальної мови є використання контрасту між світлим середовищем і темними природними силуетами. Завдяки цьому гілки, стебла, дерева та рослини набувають графічної виразності, а їхня структура стає основою композиції. У багатьох фотографіях природні форми сприймаються майже як абстрактні лінійні конструкції, побудовані на ритмі та взаємодії контурів.

Особливу роль у створенні образності відіграє простір кадру. Світлий, майже білий фон підкреслює контрастні темні форми, або ж навпаки, згладжує контури елементів, створюючи ефект їх “розчинення” у тлі. Завдяки цьому природні об’єкти набувають графічності та перетворюються на самостійні та унікальні композиційні елементи. Простір у фотографіях виступає не лише фоном, а повноцінною частиною композиції, яка формує настрій серії. [11]

Також важливою складовою стилістики є м’яке природне освітлення, що допомагає делікатно передати фактуру поверхонь і уникнути різких контрастів. Світло у проєкті використовується як засіб підкреслення структури природних об’єктів і створення стриманої, спокійної атмосфери.

Отже, візуальна мова дипломного проєкту ґрунтується на поєднанні мінімалістичної композиції, графічності природних форм, стриманої кольорової гами та уваги до текстурних деталей. Сукупність цих засобів формує цілісну образну систему.

РОЗДІЛ II

ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПІДГОТОВЧИЙ ЕТАП РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

2.1 Збір та систематизація візуального й теоретичного матеріалу

Робота над дипломним проєктом розпочалася зі збору та аналізу візуального й теоретичного матеріалу, необхідного для формування авторської концепції та визначення художнього напрямку фотосерії. Підготовчий етап був спрямований на дослідження особливостей природної фотографії, способів передачі текстур і форм, а також вивчення художніх засобів, які використовуються у сучасній фотографії.

У процесі збору теоретичного матеріалу було опрацьовано літературу, присвячену художній фотографії, композиції, візуальній мові та принципам роботи зі світлом.[2] Особлива увага приділялася питанням сприйняття текстури у фотографічному зображенні, ролі освітлення у виявленні форми та впливу композиційних рішень на емоційне сприйняття кадру. [2]

Паралельно здійснювався збір візуального матеріалу. Для цього аналізувалися фотографічні серії та окремі роботи авторів, які працюють із природною тематикою, фактурою та графічністю форми.[9] У процесі дослідження увага приділялася способам побудови кадру, роботі з негативним простором, кольоровій палітрі, тональності та ритму композиції. Вивчення візуальних аналогів допомогло визначити стилістичні орієнтири майбутнього проєкту.

Важливою частиною підготовчого етапу стало безпосереднє спостереження за природним середовищем. Під час пошуку матеріалу проводилася фотофіксація різних природних об'єктів і станів природи: сухих рослин, гілок дерев, водних поверхонь, сезонних змін рослинності. У процесі спостереження аналізувалося, як змінюється сприйняття текстур залежно від освітлення, погодних умов, фону та ракурсу зйомки.

Для систематизації зібраного матеріалу було створено moodboard, до якого увійшли фотографічні референси, приклади композиційних рішень, текстурні зразки, кольорові поєднання та приклади роботи зі світлом. Це дозволило сформувати єдину стилістичну основу проєкту та визначити його візуальний напрям.

Отже, збір та систематизація візуального й теоретичного матеріалу стали важливою основою для подальшої реалізації дипломного проєкту. Проведене дослідження дозволило сформувати концепцію фотосерії, визначити стилістичні особливості та обрати засоби художньої виразності для втілення авторського задуму.

2.2 Розробка цільової аудиторії та визначення призначення авторського аудіо-візуального твору

Під час створення дипломного проєкту було визначено цільову аудиторію фотосерії та її основне художнє призначення. Оскільки проєкт належить до сфери художньої фотографії та має дослідницький характер, його аудиторія формується насамперед із людей, які цікавляться сучасним візуальним мистецтвом, фотографією, природною естетикою та мінімалістичними художніми практиками.

Основна цільова аудиторія це студенти й фахівці творчих спеціальностей, фотографи, художники, дизайнери, а також глядачі, зацікавлені у концептуальній фотографії. Фотосерія орієнтована на аудиторію, яка сприймає фотографію не лише як спосіб фіксації реальності, а як форму художнього висловлювання та візуального дослідження.

Також проєкт може бути цікавим для людей, які зацікавлені в творчості, яка дозволяє по новому подивитись на ті деталі, які рідко помічають в звичайному житті. Через спокійну атмосферу, стриману стилістику та акцент на деталях фотосерія розрахована на уважне й повільне сприйняття зображення, що відрізняє її від масового динамічного візуального контенту.

Призначення авторського аудіо-візуального твору полягає у художньому осмисленні природного середовища через текстуру, форму та світло. Проєкт спрямований на привернення уваги до малопомітних деталей природи, які в повсякденному житті часто залишаються поза увагою. Через фотографію природні об'єкти постають не як другорядний елемент пейзажу, а як самостійний візуальний образ із власною структурою та емоційним наповненням.

Одним із важливих завдань фотосерії є створення простору для споглядання. Сукупність всіх художніх засобів, які застосовані у фотосерії, такі як мінімалістична композиція, м'яке освітлення та приглушена кольорова палітра, дозволяє зосередитись на природних формах і стимулює до більш уважного сприйняття навколишнього середовища.

Фотосерія також має виставковий потенціал і може бути представлена у форматі друкованої серії або цифрового портфоліо. Її призначення полягає у створенні цілісного художнього висловлювання, заснованого на дослідженні природних текстур.

Таким чином, авторський проєкт орієнтований на аудиторію, зацікавлену в художній фотографії та сучасному візуальному мистецтві.

2.3. Соціокультурний контекст проєкту

Дипломний проєкт «Художнє дослідження текстур природного середовища у фотографії» створений у контексті сучасної візуальної культури, для якої характерні швидке споживання інформації, перенасичення яскравими образами та постійний потік цифрового контенту. У таких умовах увага до дрібних деталей, спостереження за природним середовищем і повільне сприйняття зображення поступово втрачають своє значення. Саме тому звернення до природних текстур і мінімалістичної фотографії набуває особливої актуальності.

Проект відображає сучасну тенденцію переосмислення взаємодії людини з природою через мистецтво та фотографію. У візуальній культурі дедалі частіше виникає потреба не лише документувати навколишнє середовище, а й досліджувати його емоційний, естетичний і сенсовий потенціал. Через фотографічне зображення природних форм проєкт акцентує увагу на цінності простих і малопомітних елементів середовища.

Соціокультурний контекст проєкту також пов'язаний із поширенням мінімалістичних тенденцій у сучасному мистецтві та фотографії. В умовах інформаційного перевантаження мінімалізм стає способом візуального спрощення та концентрації уваги на головному. У фотосерії це проявляється через використання стриманої композиції, обмеженої кольорової палітри та ізоляції окремих природних форм у просторі кадру.

Важливим аспектом проєкту є його екологічний і природоорієнтований характер. Хоча фотосерія не має прямого соціального чи екологічного заклику, вона формує уважніше ставлення до природного середовища через споглядання його деталей і текстур. Звернення до природних форм у проєкті можна розглядати як реакцію на урбанізацію та поступове віддалення людини від природного простору.

У контексті сучасної культури проєкт можна розглядати як спробу уповільнити процес сприйняття візуальної інформації та повернути увагу до спостереження за навколишнім світом. Через фотографію природне середовище постає не як фон або декоративний елемент, а як головний компонент фотографії, здатний викликати емоційний і візуальний відгук у глядача.

2.4. Сценарна структура (або візуальний наратив) проєкту

Візуальний наратив дипломного проєкту побудований як послідовне дослідження природного середовища через його текстури, форми та світлові стани. На відміну від класичного сюжетного наративу, фотосерія не містить

конкретної події чи персонажа. Її структура формується через зміну візуальних образів, ритм композицій і поступове розкриття природних деталей.

Основою наративу є спостереження за природними об'єктами в різних станах і середовищах. У серії поєднуються фотографії сухих рослин, оголених дерев, квітучих гілок, поверхонь води та природних силуетів. Кожен кадр є окремим фрагментом дослідження, але разом фотографії формують цілісний візуальний ряд. Розвиток візуального наративу відбувається через зміну емоційного стану фотографій. Частина кадрів передає холодну стриманість через наявність в кадрі снігу на сухих стеблах, холодних тонів та майже монохромної палітри. На частині кадрів зображені темні контури гілок дерев, які різко контрастують на світлому фоні. Їхні хаотичні і непередбачувані вигини додають кадрам деякого драматизму і напруги. Інші фотографії, пов'язані з весняним цвітінням і м'якішими текстурами, таким чином створюючи легший і більш делікатний настрій. Таке чергування образів формує внутрішню динаміку серії та дозволяє показати природне середовище як змінний і багатошаровий простір.

Важливим елементом візуального наративу є ритм. Повторення тонких гілок, стебел, рослинних форм і природних контурів створює візуальні зв'язки між фотографіями. Завдяки цьому окремі кадри сприймаються як частини єдиної композиційної системи. Ритм також підтримується через схожу тональність, стриману кольорову палітру та використання великої кількості негативного простору.

У побудові серії значну роль відіграє контраст між різними типами текстур і форм. У фотосерії поєднуються крихкі природні елементи та більш масивні, жорсткі структури дерев або урбаністичних поверхонь. Це створює внутрішню напругу візуального наративу та розширює емоційне сприйняття проєкту. Послідовність фотографій у серії побудована таким чином, щоб глядач поступово переходив від загального сприйняття форми до уважного розглядання деталей.

Таким чином, візуальний наратив дипломного проєкту формується не через сюжетну дію, а через взаємодію образів, текстур, ритмів і світлових станів. Серія функціонує як художнє дослідження природного середовища, у якому окремі фотографії об'єднуються спільною атмосферою, стилістикою та візуальною логікою.

2.5. Художні та технічні засоби виразності

Для реалізації дипломного проєкту було використано комплекс художніх і технічних засобів, спрямованих на передачу текстурності, та пластики природного середовища. Усі засоби виразності підбиралися відповідно до авторської концепції проєкту та були орієнтовані на створення цілісної візуальної серії зі спокійним, мінімалістичним характером.

Одним із головних художніх засобів стала композиція кадру. У більшості фотографій застосовано мінімалістичний підхід, який дозволяє зосередити увагу на окремих природних формах і текстурах. Значна кількість вільного простору в кадрі допомагає ізолювати об'єкти від навколишнього середовища та підкреслити їхню графічність. Важливу роль у композиції відіграють ритм ліній, повторюваність форм і контраст між масивними та тендітними природними елементами.

Основним візуальним засобом виразності стало світло. У процесі зйомки переважно використовувалося природне розсіяне освітлення, яке дозволяло м'яко передати текстуру природних поверхонь. Таке освітлення допомогло уникнути різких тіней і зберегти делікатність фактури. [11] У частині фотографій застосовано принцип високого ключа, завдяки якому зображення набули легкості, повітряності та стриманого емоційного характеру. [2] [10]

Важливим художнім засобом стала кольорова палітра проєкту. Для фотосерії характерні приглушені, холодні та майже монохромні відтінки. Зменшення насиченості кольорів дозволило акцентувати увагу не на яскравості

зображення, а на формі, текстурі та тональних переходах. Такий підхід сприяв створенню єдиної стилістики серії.

Серед технічних засобів виразності важливу роль відіграло використання малої глибини різкості. Це дозволило відокремити окремі природні елементи від фону та підсилити увагу до їхньої структури й фактури. [10] Також у роботі використовувалися різні ракурси та наближені плани, які допомогли детальніше показати поверхню природних об'єктів і створити більш інтимне візуальне сприйняття.

Під час постобробки фотографій використовувалася програма Adobe Photoshop. За допомогою цифрової обробки здійснювалася корекція експозиції, тонального балансу, контрасту, кольорової температури, поволоки, текстури та ін. Також виконувалося кадрування зображень для покращення композиційного балансу й досягнення стилістичної єдності між фотографіями серії.[1] Постобробка була спрямована не на радикальну зміну зображення, а на підкреслення природних текстур і створення цілісної атмосфери проєкту (див. додаток А).

Окреме значення у фотосерії має графічність природних форм. Контраст темних силуетів гілок, рослин і дерев зі світлими фонами додає виразності фотографіям.

Таким чином, художні та технічні засоби виразності у дипломному проєкті спрямовані на дослідження природних текстур через світло, композицію, колір і форму. Поєднання цих засобів дозволило створити цілісну фотографічну серію.

РОЗДІЛ III. ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ АВТОРСЬКОГО ВІЗУАЛЬНОГО ПРОЄКТУ

3.1. Апробація технічного обладнання та засобів, передбачених для реалізації проєкту

Перед початком основного етапу зйомки дипломного проєкту було проведено апробацію технічного обладнання та засобів, необхідних для реалізації авторського задуму. Основною метою цього етапу стало визначення оптимальних технічних параметрів зйомки, способів передачі текстур природного середовища та перевірка можливостей обладнання в різних умовах освітлення.

У процесі підготовки тестувалися параметри роботи камери, вибір фокусної відстані, особливості передачі деталей і фактур, а також можливості роботи з природним освітленням. Оскільки проєкт побудований на дослідженні текстур і дрібних природних елементів, важливим аспектом стало досягнення достатньої деталізації зображення та збереження м'яких тональних переходів.

Особлива увага приділялася роботі з природним світлом. Для створення необхідної атмосфери використовувалося переважно розсіяне денне освітлення, характерне для похмурої погоди або ранкових і вечірніх годин. Такі умови дозволяли уникнути різких тіней і надмірного контрасту, що було важливим для передачі делікатної текстури рослин, дерев, та ін.

Під час апробації також досліджувалися можливості використання малої глибини різкості для виділення окремих природних елементів у кадрі. Тестування різних налаштувань діафрагми дозволило визначити оптимальні параметри для створення м'якого фону та акцентування уваги на текстурі й формі об'єктів. [2]

У процесі роботи перевірялися різні композиційні рішення та ракурси зйомки. Значна частина фотографій створювалася з наближених або нижніх

ракурсів, що дозволяло підкреслити природні форми і змінити звичне сприйняття об'єктів. Також тестувалися способи взаємодії темних силуетів із пересвіченим або світлим фоном для досягнення ефекту високого ключа.

Для цифрової обробки фотографій використовувалася програма Adobe Photoshop. На етапі апробації перевірялися можливості корекції експозиції, контрасту, кольорової температури та роботи з тональними переходами.[1] Окремо досліджувався вплив зниження насиченості кольору на сприйняття текстури й атмосфери кадру.

Результати апробації дозволили визначити оптимальні технічні та художні засоби для реалізації проєкту. Було сформовано єдиний підхід до зйомки та постобробки фотографій, який забезпечив стилістичну цілісність серії та відповідність авторській концепції дипломного проєкту.

3.2. Експлікація як технологічна схема реалізації зображально-монтажної композиції твору

Експлікація дипломного проєкту була розроблена як система послідовної організації знімального та постобробного процесу, спрямованого на створення цілісної фотографічної серії. Основним завданням цього етапу стало визначення принципів побудови зображального ряду, логіки поєднання фотографій та способів досягнення єдиної візуальної стилістики.

Робота над фотосерією здійснювалася поетапно. На першому етапі проводився пошук локацій і природних об'єктів, які відповідали авторській концепції проєкту. Особлива увага приділялася середовищам із виразною текстурою та графічними формами. Під час вибору локацій враховувалися освітлення, фон та погодні умови.

Другий етап полягав у проведенні фотозйомки. Зйомка здійснювалася переважно при природному розсіяному освітленні, що дозволяло досягти м'яких тональних переходів і делікатної передачі текстур. Для підсилення графічності

кадрів використовувалися контрастні співвідношення темних природних форм і світлого простору фону. У процесі зйомки особлива увага приділялася ритму композиції, розташуванню об'єктів у кадрі та взаємодії деталей із негативним простором.

Після створення первинного фотоматеріалу проводився відбір кадрів відповідно до їхньої композиційної виразності, текстурної деталізації та стилістичної відповідності загальній концепції проєкту. Важливим критерієм відбору стала здатність фотографій формувати цілісний візуальний ряд і підтримувати спільний емоційний характер серії.

Монтажна композиція фотосерії будувалася на принципі візуальної взаємодії кадрів. Послідовність фотографій формувалася через повторення природних мотивів, контраст різних текстур і плавний перехід між більш щільними та більш повітряними композиціями. Важливу роль у побудові серії відіграли ритм, тональність і співвідношення великих і дрібних форм.

У результаті була створена цілісна фотографічна серія, у якій окремі кадри функціонують як взаємопов'язані елементи єдиного художнього простору. Експлікація проєкту дозволила систематизувати процес реалізації творчого задуму та забезпечити стилістичну й композиційну єдність фотосерії.

3.3. Композиційне та проєктне рішення авторського аудіо-візуального твору

Композиційне та проєктне рішення дипломного проєкту формувалося відповідно до авторської концепції художнього дослідження природних текстур і було спрямоване на створення цілісної фотографічної серії з єдиною візуальною структурою. Основою композиційного підходу стало прагнення виділити природні форми з навколишнього середовища та зосередити увагу на їхній фактурі.

У побудові кадрів використовувався мінімалістичний принцип композиції. Значна частина простору залишалася вільною від другорядних елементів, що дозволяло ізолювати об'єкт і підсилити його візуальне значення. Такий підхід допоміг акцентувати увагу на текстурі природних поверхонь, тонких лініях рослин і складності природних структур. [11]

Композиційне рішення серії побудоване на поєднанні ритму та контрасту. Повторення гілок, стебел, рослинних форм і текстур створює внутрішню цілісність проєкту та формує візуальні зв'язки між окремими фотографіями. Водночас у серії присутні контрасти між крихкими й масивними формами, щільними й порожніми композиціями, світлими фонами та темними силуетами природних об'єктів. Такі контрасти формують внутрішню динаміку фотосерії та підтримують емоційне напруження візуального ряду.

Також важливим елементом композиційного рішення стало використання різних масштабів і ракурсів. У фотосерії поєднуються більш загальні кадри з наближеними фрагментами природного середовища, що дозволяє варіювати візуальний ритм і змінювати характер сприйняття об'єктів. Наближені плани підсилюють увагу до текстури й структури поверхонь, тоді як більш відкриті композиції створюють відчуття простору та занурюють у середовище всередині кадру.

Проектне рішення також передбачало формування єдиної стилістики серії через використання стриманої кольорової палітри, схожих тональних співвідношень і повторюваних візуальних мотивів. Усі фотографії поєднані спільним характером освітлення, композиційною стриманістю та увагою до природних деталей, що забезпечує цілісність проєкту як єдиного художнього твору.

Таким чином, композиційне та проектне рішення дипломного проєкту базується на мінімалістичній побудові кадру, використанні м'якого освітлення та графічності природних форм.

3.4. Монтажні та постпродакшн-рішення

Монтаж і постпродакшн стали завершальним етапом реалізації дипломного проєкту та були спрямовані на формування єдиної структури фотосерії. На цьому етапі відбувалося остаточне поєднання фотографій у цілісний візуальний ряд, побудований на тональній узгодженості, ритмі та спільному емоційному характері.

Під час монтажу серії особлива увага приділялася послідовності кадрів. Фотографії розташовувалися таким чином, щоб між ними виникав плавний візуальний перехід. Для цього враховувалися напрямки ліній, характер текстур, масштаб об'єктів і співвідношення світлих та темних елементів у кадрі. Завдяки цьому серія сприймається як єдина композиційна система, а не набір окремих фотографій.

Структура серії побудована на чергуванні більш щільних і більш відкритих композицій. Кадри з великою кількістю переплетених форм змінюються фотографіями з більшою кількістю простору та повітря. Такий підхід дозволив створити візуальний баланс.

Для підтримання єдиної атмосфери серії використовувалася стримана кольорова обробка. Візуальне рішення проєкту базувалося на холодних і приглушених відтінках, що допомогло підсилити відчуття тиші та споглядальності.[11] У багатьох фотографіях світлий фон додатково пом'якшувався для створення більш делікатного простору навколо природних форм.

Окремим етапом стала робота з деталізацією текстур. Під час обробки підсилювалися фактурні особливості кори, рослин, гілок і природних поверхонь, однак без надмірної різкості чи втрати природності зображення. Це дозволило зберегти м'який характер фотографій і водночас зробити текстурність головним аспектом серії.

Таким чином, монтажні та постпродакшн-рішення забезпечили композиційну й стилістичну завершеність дипломного проєкту. Завдяки поєднанню послідовного монтажу та стриманої цифрової обробки було створено цілісний візуальний простір, у якому природні форми, світло й текстури функціонують як єдина художня система.

3.5 Кошторис реалізації авторського аудіо-візуального проєкту

Реалізація дипломного проєкту не потребувала масштабного виробничого процесу чи великої кількості технічного обладнання, оскільки основою проєкту стала авторська фотозйомка в природному середовищі з використанням природного освітлення. Основні витрати були пов'язані з використанням фототехніки і підготовкою матеріалів до презентації.

Оскільки значна частина технічних засобів була у власному користуванні, витрати на реалізацію проєкту вдалося мінімізувати. Використання природного освітлення також дозволило уникнути додаткових витрат на студійне обладнання та освітлювальну техніку.

3.6. Опис готового результату та його презентаційна форма

Результатом дипломного проєкту стала авторська фотосерія на тему «Художнє дослідження текстур природного середовища у фотографії», побудована на дослідженні природних форм, фактур і світлових особливостей навколишнього середовища.

Готовий проєкт складається з цілісного візуального ряду, у якому окремі фотографії взаємодіють між собою через спільну стилістику, тональність і композиційний ритм. Основу серії формують природні текстури, графічні лінії та контраст між світлим простором і темними природними формами.

У процесі реалізації проєкту було сформовано єдину візуальну стилістику, для якої характерні стримана кольорова палітра, м'яке природне освітлення та використання високого ключа. Значна увага приділялася деталям і фактурі

об'єктів, завдяки чому природні елементи сприймаються не лише як частина пейзажу, а як самостійні художні образи.

Презентаційна форма проєкту передбачає демонстрацію фотосерії у друкованому та цифровому форматах. Основним способом презентації є виставкова експозиція фотографій, у межах якої роботи розташовуються у визначеній послідовності відповідно до візуального ритму та композиційної логіки серії. Такий формат дозволяє глядачеві поступово занурюватися в атмосферу проєкту та сприймати фотографії як єдиний художній цикл.

Для друкованої презентації використовуються фотографії середнього або великого формату, що дозволяє детально передати текстуру природних поверхонь і зберегти тональні особливості зображень. Важливою частиною презентації є використання вільного простору між роботами, що підтримує мінімалістичний характер серії та не перевантажує візуальне сприйняття.

Отже, результатом дипломного проєкту стала цілісна художня фотосерія, у якій через текстури, світло та природні форми досліджується естетика природного середовища. Обрана презентаційна форма дозволяє найбільш повно розкрити візуальний і емоційний характер проєкту та підтримує його загальну художню концепцію.

Висновки

У результаті виконання дипломного проєкту на тему «Художнє дослідження текстур природного середовища у фотографії» було здійснено комплексне дослідження художніх і технічних засобів передачі природних форм, текстур і світлових особливостей засобами фотографії. У процесі роботи було проаналізовано сучасні тенденції художньої фотографії, досліджено творчість фотографів, які працюють із природною тематикою, мінімалістичною композицією та акцентом на фактурі й формі.

Під час теоретичного дослідження було визначено, що сучасна художня фотографія дедалі частіше звертається до деталей природного середовища як до самостійного об'єкта естетичного та концептуального осмислення. Аналіз аналогів дозволив сформулювати розуміння ролі світла, композиції, ритму та кольорової палітри у створенні виразного художнього образу.

У процесі розробки авторської концепції було сформовано ідею фотосерії, побудованої на спостереженні за текстурами, природними структурами та змінами середовища залежно від освітлення й атмосферних умов. Основою візуального рішення стали мінімалістична композиція, використання негативного простору, м'яке природне світло та стримана кольорова палітра. Це дозволило акцентувати увагу на деталях, фактурі та графічності природних форм.

У практичній частині дипломного проєкту було створено серію фотографій, об'єднаних єдиною стилістикою та художнім задумом. У процесі реалізації проєкту використовувалися засоби цифрової обробки зображення в програмі Adobe Photoshop, що дозволило скоригувати тональний баланс, підкреслити текстурність об'єктів і досягти візуальної цілісності серії. [1]

У результаті виконання дипломного проєкту поставлена мета була досягнута, а визначені завдання — виконані. Створена фотосерія демонструє можливості художньої фотографії у передачі текстур, ритмів і пластики

природного середовища. Проєкт підкреслює естетичну цінність дрібних природних деталей та пропонує глядачеві уважніше сприймати навколишній простір через форму, світло й фактуру.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання результатів проєкту у сфері художньої фотографії, виставкової діяльності, візуальних мистецтв та навчальних творчих практик. Створена фотосерія може слугувати прикладом художнього дослідження природного середовища засобами сучасної фотографії.

Список використаної літератури

1. Adobe. (n.d.). *Adobe Photoshop User Guide*. Adobe Help Center. <https://helpx.adobe.com/photoshop/user-guide.html>
2. Freeman, M. (2008). *The complete guide to light & lighting in digital photography*. Plex Press.
3. Maddow, B. (1979). *Edward Weston, his life and photographs*. Aperture.
4. Mora, G., et al. (1995). *Edward Weston: Forms of passion*. H. N. Abrams.
5. WikiArt. (n.d.). *Karl Blossfeldt*. Retrieved May 11, 2026, from <https://www.wikiart.org/uk/karl-blossfeldt>
6. Wikipedia contributors. (n.d.). *Michael Kenna (photographer)*. Wikipedia. Retrieved May 11, 2026, from [https://en.wikipedia.org/wiki/Michael_Kenna_\(photographer\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Michael_Kenna_(photographer))
7. Yamamoto, M. (2014). *Small things in silence*. Radius Books.
8. Вікіпедія. (n.d.). *Ямамото Масао*. Retrieved May 11, 2026, from https://uk.wikipedia.org/wiki/Ямамото_Масао
9. Коваль, Л. М., & Трегуб, А. М. (2025). Цифрова фотографія як засіб створення варіативних графічних структур у дизайні. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, (4), 180–185.
10. Коваль, Л. М., & Трегуб, А. М. (2026). Засоби досягнення ефекту трансцендентного сприйняття в пейзажній фотографії. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, (1), 111–116.
11. Маркович, М. Й., Тобілевич, Г. М., Мацишина, З. А., Балан, Н. В., & Петлюк, О. В. (2025). Синтез світла, кольору й простору як засіб формоутворення у професійній підготовці фотографа. *Педагогічна академія: наукові записки*. <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/1478/1345>
12. Павлова, Т. В. (2007). *Фотомистецтво в художній культурі Харкова останньої третини XX століття (на матеріалі пейзажного жанру)*(Автореф. дис. канд. мистецтвознавства, Харківська державна академія культури). ХДАК.

Додаток А

Рисунок 1

Рисунок 2

Рисунок 3

Рисунок 4